

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

MWO-P1A7P-062

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

Arkusz I
dla niesłyszących

ARKUSZ I

MAJ
ROK 2006

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 13 stron (zadania 1 – 22). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
100 punktów

Życzymy powodzenia!

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

W zadaniach nr 1–6 zakreśl prawidłową odpowiedź.

Zadanie 1. (1 pkt)

Najwyższym aktem normatywnym w Rzeczypospolitej Polskiej jest

- a) dekret prezydenta.
- b) konstytucja.
- c) umowa międzynarodowa.
- d) ustawa.

Zadanie 2. (1 pkt)

Tworzenie instytucjonalnych podstaw życia społecznego to

- a) dystrybucyjna funkcja prawa.
- b) kontrolna funkcja prawa.
- c) organizacyjna funkcja prawa.
- d) wychowawcza funkcja prawa.

Zadanie 3. (1 pkt)

Dyplomacja to

- a) działalność organów państwa dotycząca oficjalnych stosunków z innymi państwami.
- b) ogół norm regulujących stosunki między państwami.
- c) postępowanie zgodnie z zasadami wytyczonymi przez partię polityczną.
- d) zachowanie zgodne z normami społecznymi.

Zadanie 4. (1 pkt)

Określenie „ład jałtański” dotyczy

- a) systemu bezpieczeństwa stosowanego od lat siedemdziesiątych XX wieku przez państwa europejskie.
- b) procesu pokojowego, który w połowie lat dziewięćdziesiątych XX wieku zakończył konflikty w byłej Jugosławii.
- c) ogólnego ładu międzynarodowego ustanowionego po rozpadzie Związku Radzieckiego.
- d) porządku międzynarodowego istniejącego na świecie od 1945 roku, opartego na równowadze sił między dwoma mocarstwami.

Zadanie 5. (1 pkt)

Polska została członkiem Rady Europy w listopadzie

- a) 1976 roku.
- b) 1989 roku.
- c) 1991 roku.
- d) 1996 roku.

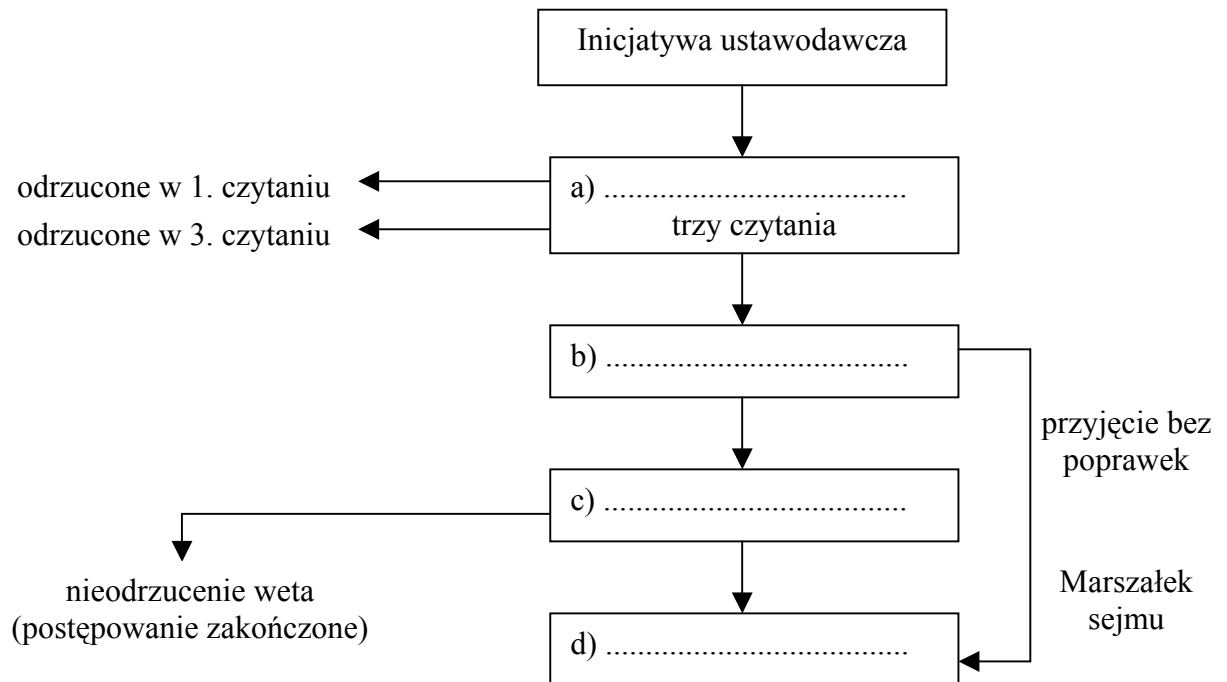
Zadanie 6. (1 pkt)

Organizacją, do której należą tylko państwa europejskie, jest

- a) Grupa Wyszehradzka.
- b) Klub Rzymski.
- c) Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.
- d) Pakt Północnoatlantycki.

Zadanie 7. (4 pkt)

Uzupełnij fragment schematu przedstawiającego tryb uchwalania ustawy w Polsce. W miejscach oznaczonych literami (a, b, c, d) wpisz nazwy odpowiednich instytucji.

Schemat za: *Wiedza o społeczeństwie*. Red. Konstanty A. Wojtaszczyk, WSiP, Warszawa 2004

Zadanie 8. (2 pkt)

Z podanych partii wybierz **tylko** te, które należą do prawicy lub do lewicy. Wpisz odpowiednie liczby do tabeli.

1. Komuniści
2. Konserwatyści
3. Chryścijańscy demokraci
4. Postkomuniści
5. Socjaldemokraci
6. Zieloni

Lewica	Prawica

Zadanie 9. (3 pkt)

Do zasad ustrojowych współczesnych demokracji (1 – 3) dobierz odpowiadające im opisy (a – d).

1. Zasada pluralizmu politycznego
  2. Zasada podziału władz
  3. Zasada suwerenności narodu
-
- a) Każdą z trzech funkcji państwa realizuje inny organ państwowy.
  - b) Istnieją różnorodne siły polityczne, konkurujące w ramach przyjętych w danym państwie reguł gry.
  - c) Nieograniczona władza zwierzchnia należy do ogółu obywateli.
  - d) Rządy sprawują osoby wybrane z woli narodu.

Odp.: 1. .... 2. .... 3. ....

Zadanie 10. (3 pkt)

Do pojęć prawnych (1 – 3) dobierz ich określenia (a – d).

1. Pełnomocnik strony
  2. Powód
  3. Pozew
-
- a) Osoba, która posiada upoważnienie do działania w imieniu i na rzecz strony.
  - b) Osoba upoważniona z mocy prawa do podejmowania czynności prawnych w imieniu określonych osób.
  - c) Pismo procesowe, które jest żądaniem przeprowadzenia procesu i wydania orzeczenia w oznaczonej sprawie.
  - d) Osoba, która wszczyna⁴ proces przez wniesienie powództwa do sądu.

Odp.: 1. .... 2. .... 3. ....

Zadanie 11. (3 pkt)

Przyporządkuj wymienionym instytucjom (1 – 3) odpowiadające im kompetencje (a – d).

1. Naczelny Sąd Administracyjny
  2. Rzecznik Praw Obywatelskich
  3. Trybunał Stanu
-
- a) Kontroluje, między innymi, wykonanie budżetu państwa.
  - b) Orzeka o odpowiedzialności konstytucyjnej w związku z zajmowanym stanowiskiem.
  - c) Orzeka o zgodności z prawem decyzji organów samorządu terytorialnego.
  - d) Stoi na straży⁵ obywatelskich wolności i praw obowiązujących w państwie.

Odp.: 1. .... 2. .... 3. ....

---

⁴ wszcząć – rozpocząć

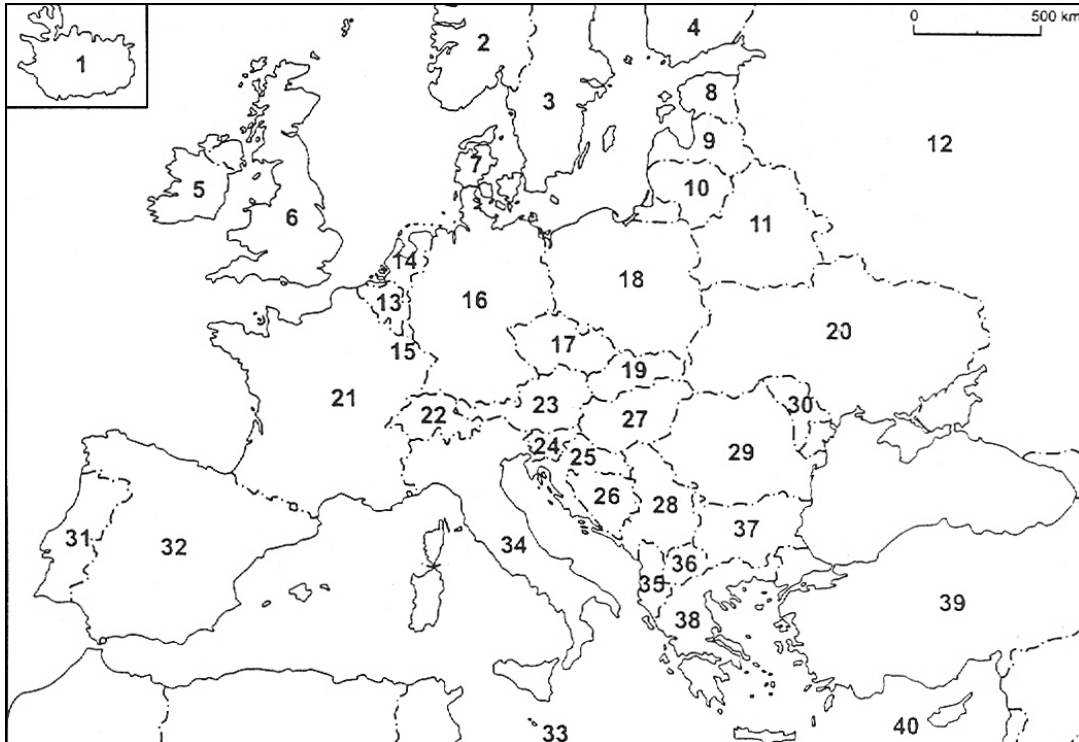
⁵ stać na straży – pilnować

Zadanie 16. (12 pkt)

Korzystając z zamieszczonej mapy, wpisz w wyznaczone pod mapą miejsce numery tych państw, które:

- należały do Unii Europejskiej w 1996 roku (siedem przykładów),
- wstąpiły do Unii Europejskiej w 2004 roku (pięć przykładów).

- a) ..... b) .....
- .....

Zadanie 17. (9 pkt)

Od dłuższego czasu trwają dyskusje na temat funkcjonowania Organizacji Narodów Zjednoczonych. Weź udział w tej dyskusji i napisz, czy twoim zdaniem, powinna istnieć ONZ, czy nie. Podaj trzy argumenty i każdy poprzyj przykładem.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....

Zadanie 18. (3 pkt)

Wskaż trzy demograficzne problemy współczesnego świata.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 19. (6 pkt)

Z poniższego tekstu wypisz po trzy numery zdań, które zawierają:

a) fakty .....

b) opinie .....

Proces Rywina

1) Wczoraj na ławie oskarżonych Sądu Okręgowego zasiadł Lew Rywin. 2) Jest bohaterem największej afery korupcyjnej III Rzeczypospolitej. 3) Prokurator Katarzyna Kwiatkowska czytała akt oskarżenia przez trzy kwadranse. 4) Rywinowi postawiono zarzut oferowania w lipcu 2002 roku pośrednictwa w załatwieniu korzystnych przepisów w zamian za korzyść majątkową. 5) Prokurator przypomniała jeszcze jeden warunek transakcji – "Gazeta Wyborcza", która należy do Agory, miała nie atakować premiera i rządu. 6) Kwiatkowska raz jeszcze wyjaśniła, jak Rywin wyobrażał sobie realizację transakcji: 30 proc. sumy po podpisaniu korzystnej ustawy przez prezydenta, 70 proc. po zakupie Polsatu przez Agorę. 7) Mówiła o dowodach, czyli o notatce prezes Agory Wandy Rapaczyńskiej, której Rywin złożył swą propozycję jako pierwszej oraz nagraniu jego rozmowy z redaktorem naczelnym "Gazety Wyborczej" Adamem Michnikiem. 8) Jak można było się spodziewać Lew Rywin odpowiadał tylko na pytania swoich obrońców. 9) Jego odpowiedź na akt oskarżenia nie była zaskoczeniem. 10) Rywin po raz kolejny przekonywał, że jest niewinny i padł ofiarą manipulacji. 11) Przedstawił swoją wersję wydarzeń: opowiadał o zaufaniu, jakim darzył Wandę Rapaczyńską i o tym, jak został „podpuszczany” przez Michnika. 12) Trudno się spodziewać, że proces przyniesie rozwiązanie afery „Rywingate”.

Zadanie 20. (9 pkt)

Zapoznaj się z materiałami źródłowymi zamieszczonymi poniżej i wykonaj polecenia (20.1.–20.3.).

W naszych działaniach przyjmujemy następującą definicję korupcji:

korupcja to „nadużywanie urzędu publicznego do osiągania prywatnych lub osobistych korzyści”. Przez korzyści prywatne rozumiemy korzyści firmy, stowarzyszenia, ugrupowania politycznego związanego z osobą pełniącą urząd publiczny, a osobiste – swoje i swoich bliskich. Korzyści te mogą przybrać formę pieniężną i rzeczową, ale nie tylko, mogą przejawiać się poprzez załatwianie intratnych⁶ posad, zleceń lub umożliwianie dostępu do ważnych, ogólnie niedostępnych informacji krewnym lub znajomym osoby sprawującej publiczny urząd.

Fragment wystąpienia Grażyny Kopińskiej z Fundacji im. Stefana Batorego

20.1. Oceń, czy opisywane poniżej wydarzenia dotyczą zjawiska korupcji. Zakreśl prawidłową odpowiedź.

- a) Syn rektora wyższej uczelni nie dostał się na studia. Nie zdobył wystarczającej liczby punktów podczas egzaminu. Został przyjęty w procedurze odwoławczej. Natomiast inne osoby, mimo że zdobyły więcej punktów niż syn rektora, nie zostały przyjęte w procedurze odwoławczej.

TAK NIE

- b) Uczeń gimnazjum jechał miejskim autobusem bez biletu. Kontroler biletów zaproponował mu zapłacenie połowy kwoty mandatu bez pokwitowania. Pasażer skorzystał z propozycji.

TAK NIE

- c) Klasa IIIa kupiła swojej wychowawczyni na zakończenie edukacji w szkole bukiet kwiatów i czekoladki.

TAK NIE

- d) Matka dyrektora teatru jest w szpitalu. Aby miała lepszą opiekę, dyrektor zaproponował pielęgniarce bezpłatny bilet na przedstawienie.

TAK NIE

20.2. Na podstawie tabeli napisz w kilku zdaniach, jak zmieniła się postrzegana przez Polaków skala korupcji w latach 1991 – 2003.

Tabela (CBOS, styczeń 2004)

Jak Pan(i) sądzi, czy korupcja w Polsce jest problemem dużym czy małym ?	Wskazania respondentów ⁷ według terminów badań					
	VII 1991	II 1992	VII 2000	VIII 2001	II 2003	XII 2003
	w procentach					
Bardzo dużym	33	49	46	68	68	65
Raczej dużym	38	37	40	25	23	25
Raczej małym	15	8	6	2	2	2
Bardzo małym	2	1	0	1	0	1
Trudno powiedzieć	12	5	8	5	6	7

⁶ intratny – korzystny

⁷ respondent – osoba ankietowana

20.3. Przeanalizuj wykres i odpowiedz na pytanie.

Wykres (Gazeta Wyborcza, 8.06.04.)

Kiedy najczęściej wysokich urzędników państwowych było zaangażowanych w afery i korupcję dane w proc.

W okresie PRL

3

W okresie rządów koalicji AWS-UW

7 (23*)

W okresie rządów koalicji SLD-UP

39

Kiedy największe sumy pieniędzy były defraudowane dane w proc.

W okresie PRL

9

W okresie rządów koalicji AWS-UW

11 (22*)

W okresie rządów koalicji SLD-UP

25

Kiedy najłatwiej było popełnić nadużycie dane w proc.

W okresie PRL

11

W okresie rządów koalicji AWS-UW

6 (20*)

W okresie rządów koalicji SLD-UP

22

*procent odpowiedzi, gdy zadawano to pytanie w lipcu 2000 r.

Źródło: CBOS

W jakim okresie zjawiska korupcyjne miały, zdaniem ankietowanych, najmniejszy zasięg? Wskaż powód takich odpowiedzi ankietowanych.

Zadanie 21. (6 pkt)

Problem korupcji jest jednym z najważniejszych problemów we współczesnej Polsce. Zaproponuj 3 różnorodne działania, których wprowadzenie zmniejszyłoby zasięg tego zjawiska. Uzasadnij, dlaczego je proponujesz.

I. Działanie

.....
.....

Uzasadnienie

.....
.....

II. Działanie

.....
.....

Uzasadnienie

.....
.....

III. Działanie

.....
.....

Uzasadnienie

.....
.....

Zadanie 22. (15 pkt)

Przeczytaj fragmenty aktów prawnych i wykonaj polecenia (a –e).

I Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

Art. 20. Każda osoba ma prawo dowolności pokojowego zgromadzania się i zrzeszania się.

II Ustawa z dnia 5 lipca 1999 r. Prawo o zgromadzeniach.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Każdy może korzystać z wolności pokojowego zgromadzania się.

2. Zgromadzeniem jest zgrupowanie co najmniej 15 osób, zwołane w celu wspólnych obrad lub w celu wspólnego wyrażenia stanowiska.

Art. 2. Wolność zgromadzania się podlega ograniczeniom jedynie przez ustawy, niezbędnym do ochrony bezpieczeństwa państwowego lub porządku publicznego oraz ochrony zdrowia lub moralności publicznej albo praw i wolności innych osób. (...)

Rozdział 2

Postępowanie w sprawach zgromadzeń

Art. 6. 1. Zgromadzenie organizowane na otwartej przestrzeni dostępnej dla nieokreślonych imiennie osób, zwane dalej „zgromadzeniami publicznymi”, wymaga uprzedniego⁸ zawiadomienia organu gminy właściwego ze względu na miejsce zgromadzenia. (...)

Art. 7. 1. Organizator zgromadzenia publicznego zawiadamia organ gminy w taki sposób, aby wiadomość o zgromadzeniu dotarła nie później niż na 3 dni, a najwcześniej 30 dni przed datą zgromadzenia.

2. Zawiadomienie powinno zawierać następujące dane:

- imię, nazwisko, datę urodzenia i adres organizatora (...),
- cel i program oraz język, w którym będą się porozumiewać uczestnicy zgromadzenia,
- miejsce i datę rozpoczęcia, planowany czas trwania, przewidywaną liczbę uczestników oraz projektowaną trasę przejścia, jeżeli przewiduje się zmianę miejsca, w czasie trwania zgromadzenia,
- określenie planowanych przez organizatora środków służących zapewnieniu pokojowego przebiegu zgromadzenia oraz środków, o których dostarczenie zwraca się do organów gminy. (...)

Art. 8. Organ gminy zakazuje zgromadzenia, jeżeli:

1) jego cel lub odbycie sprzeciwiają się niniejszej ustawie lub naruszają przepisy ustaw karnych (...).

Art. 10. 1. Zgromadzenie publiczne powinno mieć przewodniczącego, który otwiera zgromadzenie, kieruje jego przebiegiem oraz zamyka zgromadzenie. (...)

Art. 12. 1. Zgromadzenie może być rozwiązane przez przedstawiciela organu gminy.(...)

Polecenia:

a) Do jakiej grupy praw człowieka odnoszą się powyższe dokumenty?

.....

b) Wymień pięć powodów umożliwiających ograniczenie prawa do „pokojowego zgromadzania się” (art. 20 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka)

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

c) Pan Jan Kowalski chce zorganizować kilkudziesięcioosobową manifestację, w której będzie nawoływał do wysiedlenia Romów z Polski.

Czy uzyska na nią zgodę? Powołaj się na właściwy artykuł z ustawy z 5 lipca 1999 r.

.....

d) Cała twoja klasa postanowiła zorganizować spotkanie przed biurem poselskim, aby przedstawić problemy osób niepełnosprawnych. Napisz zawiadomienie o planowanym spotkaniu.

.....

---

⁸ uprzedni – wcześniejszy

Brudnopis (*nie podlega ocenie*)